

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
БУДИНОК ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ЗАВОДСЬКОГО РАЙОНУ м. МИКОЛАЄВА

Тема: «Малювання морського пейзажу»

Укладач: Сербіна Т.А.
керівник гуртка ОТМ
«Маленькі долоньки»

Тема: «Малювання морського пейзажу»

Мета: сформувати в учнів знання про пейзаж як один із жанрів живопису, ознайомитись з мистецтвознавчими термінами (пейзаж – марина, художник – мариніст, колорит), формувати вміння поєднувати кольори під час малювання пейзажу за різним колористичним забарвленням (холодним чи теплим) та вміння передавати стан та колір води за допомогою відтінків складного кольору; розвивати почуття кольору, художні та творчі здібності, враження від спостережень навколишнього світу, образне мислення, творчу уяву, фантазію; виховувати естетичне сприйняття оточуючого середовища, самостійність в роботі, активність, уважність, вміння доводити розпочату справу до кінця.

Очікуванні результати:

Після цього заняття діти зможуть:

- розрізняти поняття «марина» і «мариніст»;
- поєднувати кольори під час малювання пейзажу за різним колористичним забарвленням (холодним чи теплим)
- самостійно змішувати складні кольори фарби, які передають емоційний стан води;
- малювати морський пейзаж.

Обладнання: наочний матеріал (репродукції пейзажів, репродукції картин всесвітньо відомого художника Айвазовського І.К.), аркуш паперу формату А3, фарби, пензлі, палітра, склянка з водою, ганчірка, простий олівець, гумка.

Тип заняття: комбінований

Хід заняття

I. Вступна частина

1. Організаційний момент

Привітання. Перевірка присутніх та наявності необхідного обладнання.

Доброго всім настрою,
доброго всім дня,
тож давайте розпочнемо
наше заняття.

Для того щоб навчитись малювати,
потрібно старанно навчатись.

Адже важливі такі моменти,
як матеріали та інструменти.

Що треба на урок з собою брати,
щоб фарбами навчитись малювати
і щоб робота кожної дитини
поважно називалася картина.

2. Актуалізація опорних знань

На попередніх заняттях ми з вами малювали міський пейзаж (будинки, дерева, вулиці, ліхтарі тощо).

Вправа - «Країна «Згадайка»»

- Жанр образотворчого мистецтва, що зображує краєвиди – це? (Пейзаж).
- А який буває пейзаж? (Сільський (ілюстрації сільських краєвидів);
(Парковий (куточки природи для відпочинку);
(Морський (зображення моря) тощо.

Демонстрація репродукцій пейзажів. **Додаток №1**

- Назвіть основні кольори, якими ми користувались. (Основні – червоний, жовтий, синій).
- Назвіть похідні кольори, якими ми користувались. (Похідні – зелений, фіолетовий, оранжевий).
- Як отримати похідні кольори з основних? (Шляхом змішування фарб).

3. Мотивація навчальної діяльності.

1. Діти, пропоную вам сьогодні згадати літо. Заплющте очі і уявіть де ви знаходитесь. (Прослуховування грамзапису «Шум моря». Діти уявили, що вони на морському узбережжі. Діляться своїми враженнями»). Напевно хтось з вас відпочивав на морі?

2. **Вправа «За і проти».** (Діти обґрунтовують свою позицію, наводять аргументи, підбивають підсумки).

МО	РЕ
За	Проти
Можна відпочивати влітку	Можна отримати сонячні опіки.
Я люблю плавати	Під час шторму можуть затонути кораблі
Подобається кататися на пароплаві	Високі хвилі
У морі багато риби	Заважають купатися медузи та водорості
Люблю слухати шум моря	У шторм страшно.

3. Яким вам запам'яталось море? Може воно було тихе та спокійне, як скло, чи бурхливе та страшне? Кожний стан моря є настільки незвичайним і неповторним, що викликає в нас найрізноманітніші почуття. Коли ми бачимо штормове море, то в нас виникає відчуття страху, незахищеності. Ми уявляємо

себе крихітними та самотніми перед вируючою стихією. А коли море ласкаве, спокійне, на морській гладі з'являється біла морська пінка, яка виглядає як «білі баранці», то ми радіємо, посміхаємось, хочеться купатися, бризкатись, і на душі, як і на морі, відчувається повний штиль. Давайте спробуємо з вами відтворити та перенести наші спогади, почуття та емоції на аркуш паперу.

II. Основна частина

1. Повідомлення теми заняття і його завдання.

Тему нашого заняття ви дізнаєтесь, якщо відгадаєте загадку.

1. Вправа – «Країна «Відгадайка»».

Його не вичерпати нікому,
І не засипати піском,
На ньому не зробити стежку,
Щоб іти пішком.
Воно безкрає, синє,
А хвилі все біжать,
І кораблі красиві,
По водній гладі йдуть. (Море)

Так діти, сьогодні ми будемо малювати морський пейзаж. Основні завдання нашого заняття:

- ***Оволодіння новими теоретичними знаннями.***

Познайомитись з життям та творчістю художника-мариніста І.К.Айвазовського.

- ***Ознайомлення з термінами.***

Збагатити свій словник новими термінами: «марина», «мариніст», «колорит», тощо;

- ***Ознайомлення зі способами практичних дій.***

Навчитись підбирати гармонійні колірні поєднання, які надають морському пейзажу емоційну забарвленість.

2. Вивчення нового матеріалу.

1. Бесіда. Хочу нагадати вам, що *море це частина океану, яка заходить у сушу*. Море здавна вабило людей своєю загадковістю, своєю неймовірною красою. Здається, що воно як живий організм, вміє відчувати і передавати свій настрій в різноманітній колірній гамі.

Насправді вода прозора й безбарвна. Якщо нахилитися до її поверхні, можна побачити там своє відображення і воно зберігає всі кольори віддзеркалених предметів. На природі у воді відображається весь навколишній пейзаж. Звичайно, відбивається і небо. Тихої сонячної погоди під безхмарним чистим небом поверхня водойм так само спокійна і блакитна, але трохи темніша за небо. Похмурої ж днини, коли небо вкрите хмарами, колір води тьмяніє, подекуди виблискує сріблом. Море вміє бути різним: лагідним, мирним, схвильованим, розбурханим, жорстоким. Але, саме завдяки такій мінливості, воно надихало на творчість багатьох художників.

Видатний художник-пейзажист, який писав море у будь-яких його проявах, *Іван Костянтинович Айвазовський* народився у Криму, у Феодосії, та провів усе своє дитинство біля хвиль – ласкавих та бурхливих, каламутних та прозорих. Хлопчиком сидячи на березі, він вбирав і запам'ятовував усе, що бачив, маючи чудову пам'ять художника.

Паперу та олівців у нього не було, тому він малював вугіллям на білих стінах кримських будинків. Ці малюнки помітив феодосійський

градоначальник. З його допомогою хлопчик був відправлений навчатися в Петербурзьку Академію мистецтв. Після її закінчення молодий художник Айвазовський вирішив назавжди оселитися у Феодосії. Він побудував на березі моря будинок, в якому жив і писав картини. За своє довге життя Іван Костянтинович Айвазовський написав близько шести тисяч картин, головними героями яких було море і зробив багато добрих справ. У місті не вистачало питної води, і Айвазовський подарував городянам воду з джерела свого заміського маєтку. Завдяки Івану Костянтиновичу у Феодосії було відкрито Музей старожитностей, бібліотека та художня школа. Після смерті художника-мариніста його будинок і всі картини в ньому були подаровані місту.

2. Сприймання учнями творів мистецтва. Самостійна робота по групах (Діти переглядають репродукції картин І.Айвазовського). ***Порівняльна характеристика картин (різний стан моря). Додаток №2.***

3. Вправа – «Країна «Запам'ятайка»»

Діти в країні «Запам'ятайка» треба повторити та запам'ятати:

- морські пейзажі називають – (маринами);
- художників, які малюють море, називають – (мариніст);
- колірне або світлове рішення, поєднання тонів і відтінків – (колорит);
- найвідоміший в світі художник-мариніст – (І. К. Айвазовський).

4. А тепер я пропоную вам уявити себе художниками–мариністами. Наше завдання буде перетворити білий аркуш паперу на морський пейзаж. Заплющте очі і уявіть собі море, спробуйте передати на аркуші паперу те, що ви

згадали та відчули. Перед тим, як приступити до роботи, продумайте сюжет вашої картини.

Згадайте, що одним з законів побудови такого пейзажу є *повітряна перспектива*, яка характеризується зникненням чіткості і ясності обрисів предметів у міру їхнього видалення від очей спостерігача. При цьому дальній план характеризується зменшенням насиченості кольору (колір втрачає свою яскравість). Що далі від вас перебуває предмет, то більше «холоднішає» він у кольорі і менш чіткими стають його обриси. На значній відстані темні предмети набувають синіх, блакитних і фіолетових відтінків таким чином – глибина здається більш світлою, ніж передній план.

Відтінок, що міститься попереду, буде теплішим, ніж той, що на задньому плані. До того ж предмети на передньому плані виглядають чіткіше і контрастніше.

3. Практична робота. Перш ніж розпочати практичну роботу, проведемо фізкультхвилинку під музику «На хвилях»

Хвилі бавляться та б'ються,
Наче неслухи-хлоп'ята.
І стрибають, і сміються:
Вітер їм лоскоче п'яти.
Вгору, вниз і знову вгору
Підганяє дужий вітер.
Розгойдав він ціле море —
Як же хвилям не радіти!

Роблять хвильові рухи руками
перед собою, зліва направо і навпаки.
усміхаються.
Роблять рухи руками
Руки вниз – вгору,
очима слідкують за рухами.
Розводять руки в сторони,
усміхаються.

Наше завдання – перетворити білий аркуш паперу на море. **Додаток №3.**

Техніка безпеки з пензликом, олівцем. Послідовність виконання роботи:

- 1.Кладемо аркуш паперу горизонтально і беремо простий олівець,
- 2.Відповідно до задуму розмістять на аркуші лінію горизонту. Залежно від точки зору горизонт може бути низький, середній або високий. Удалині берег моря здається нечітким, а на передньому плані хвилі й каміння художники прописують детально.
- 3.Над лінією горизонту промалюємо гори.
- 4.Від лівого краю горизонту по діагоналі відзначимо лінію берега.
5. Намітимо каміння та дерева.
- 6.Більш детально промалюємо скелясті рельєфи на передньому плані.
- 7.Наводимо лінію стовбура дерева.
8. Підбираємо колорит, який створить сонячний настрій нашому пейзажу.
- 9.Ніжно голубою фарбою, починаючи зверху аркушу до горизонту, минаючи гори, рівномірно, широкими мазками покриваємо небо.
- 10.До блакитної фарби додаємо невелику кількість зеленої фарби та фарбу відтінку охра, створюючи ледве помітний рельєф вдалині.
- 11.В отриманий колір додаємо ще трохи зеленої та синьої фарби, промальовуючи передній план гір, підкреслюючи їх об'єм.
- 12.На лінію горизонту додаємо в ту ж саму фарбу трохи коричневого відтінку, тим самим показуючи тінь, яка утворюється під горами.

13. На палітру набираємо нову фарбу синього кольору, починаємо малювати море рівномірно плавними та однаковими мазками, рухаючись паралельно від горизонту до берега.

14. На палітру набираємо нову фарбу зеленого кольору різних відтінків хаотичними мазками малюємо передній план нашого пейзажу.

15. Набираємо на пензлик фарбу червоного кольору, ледве помітними мазками на носимо на зелену основу. Таким чином передній план прикрасився квітами.

16. Беремо фарбу коричневого відтінку, кінчиком пензля утворюємо тоненький стовбур дерева під скелею.

17. Формуємо крону дерева фарбою зеленого кольору.

18. Оформляємо готову роботу в раму.

III. Заключна частина

Підбиття підсумків

1. Перегляд робіт.
2. Демонстрація завершених композицій.

Сьогодні на занятті ми отримали велике задоволення від праці і відчули себе справжніми художниками – пейзажистами та мариністами. Ми познайомились з життям та творчістю художника-мариніста І.К. Айвазовського, збагатили свій словник новими термінами: «марина», «мариніст», «колорит», навчилися підбирати гармонійні колірні поєднання, які надають морському пейзажу емоційну забарвленість.

- З яким художником ви сьогодні познайомилися?
- А як називають художників, які малюють море?

- Як називають їх картини?

Очікуваний від заняття результат:

- Діти розрізняють поняття «марина» і «мариніст»;
- самостійно змішують складні кольори фарби, які передають емоційний стан води;
- самостійно можуть намалювати морський пейзаж.

Повідомлення завдань на наступне заняття:

Ми з вами вже знаємо як малювати спокійне море, штиль. А на наступне заняття я пропоную вам намалювати неспокійне море в стані шторму, щоб закріпити знання про колористику бурхливо-емоційного стану води.

Я рада вашим успіхам сьогодні на занятті. Ви талановиті і здібні. Спостерігайте навколо себе, та з своїми враженнями приходьте поділитися з нами. До наступної зустрічі.

Словник термінів:

Пейзаж – жанр образотворчого мистецтва, присвячений зображенню природи, що оточує людину: дерева, пагорби, гори, річки, моря, краєвиди села й міста.

Марина – картина, на якій зображено морський краєвид.

Мариніст – художник, який малює марини.

Теплі кольори – викликають почуття тепла та асоціюються із сонцем (червоний, оранжевий, жовтий).

Холодні кольори – викликають почуття прохолоди (блакитний, синій, фіолетовий).

Контраст – кольори, що максимально віддалені один від одного (червоний – зелений, синій – оранжевий, жовтий – фіолетовий).

Колорит – засіб емоційної виразності в образотворчому мистецтві. Він може бути теплим і холодним, спокійним, напруженим, яскравим.

Рекомендована література, інтернет-ресурс:

1. А. Голованова: Морской пейзаж в мировой живописи, Белый город, 2013 г.
2. И.Рудычева, В.Скляренко: Иван Айвазовский, Фолио, 2010г.
3. Великие художники. Альбом 2. Айвазовский, Директ-Медиа, 2009г.
4. Ю.Андреева: Айвазовский, Вече, 2013г.
5. <http://art-assorty.ru/9107-peyzazh-zhanr-v-izobrazitelnom-iskusstve.html>
6. <http://artcopies.ru/2016/09/01/morskoj-pejzazh-zhivopis-maslom/?yclid=1818519924586842708>
7. <http://poruski.me/2016/07/03/011-kultura-russkie-hudozhniki-marinisty/>
8. . Белкіна Е. В. Образотворче мистецтво. 6 кл.: Посібник для вчителя / Белкіна Е. В., Марчук Ж. С. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. - 40 с.
9. Белкіна Е. В. Художньо-естетичний цикл 5-11 класи "Образотворче мистецтво" / керівник авторського колективу Белкіна Е. В. Ірпінь: Вид-во ВТФ "Перун", 2005р.
- 10.Белкіна Е.В. Образотворче мистецтво: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. шк. / Белкіна Е.В., Поліщук А.А., Фесенко Л. В. - К.: Промінь, 2005. - 207с.
- 11.11. Глушанская В.П. Рисование с методикой преподавания / Глушанская В.П., Маркова В.Ф., Смирнова Л.Ф. - М.: Просвещение, 1971. - 127 с.
- 12.Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах (малювання, ліплення, аплікація) / Горошко Н. А. - Х.: Видавництво "Ранок", 2007.
- 13.Кларк К. Пейзаж в Искусстве / Пер. с англ. Н.Н. Тихонова / Кларк К. - СПб: Азбука-классика, 2004. - 304с.
- 14.Конькова Е. А. Популярная история русской живописи / Конькова Е. А. - М.: "Издательство "Вече", 2002.-512 с.
- 15.Парнах М. Уроки изобразительного искусства // Искусство в школе / Парнах М. - 2001. - №3. - 60 с.

16. Рубля Т. Є., Федун С. І. Образотворче мистецтво: підруч. для 5кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005.- 144 с.
17. Семеніхіна С. М. Образотворче мистецтво. 7клас: Тематичне планування та розробки уроків / Семеніхіна С. М., Сердюк І. І., Сердюк М.Ф. - Х.: Веста, 2009. - 272 с.
18. Семеніхіна С. М. Образотворче мистецтво. 6 клас: Тематичне планування та розробки уроків / Семеніхіна С. М., Сердюк І. І. - Х.: Веста, 2009. - 256 с.
19. Фесенко Л. В. Образотворче (візуальне) мистецтво. 5-7 класи: Тематичне планування та розробки уроків. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / Фесенко Л. В. - Харків: Веста: Видавництво "Ранок", 2004. - 384 с.
20. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник / 3-тє видання, стереотипне / Фіцула М. М. - К.: Академвидавництво, 2009. -560 с.
21. Художні промисли України. Київ: Мистецтво, 1992. - 386 с.
22. Шевченко Р.Д. Виховні функції образотворчого мистецтва у початковій школі // Психологія та педагогіка: Зб. наук. праць. Кн. 1 / Шевченко Р.Д. К.: Нора-прінт, 2001.- 106 с.

Сільський пейзаж.

Міський пейзаж.

Парковый пейзаж.

Морський пейзаж.

Додаток №2

«Радуга» 1. Дуже бурхливе море, шторм.

«Девятый вал» 2. Неспокійне море

«Спокойное море» 3. Затишок. Повний штиль.

Додаток №3

